

Schoolveiligheidsplan

Inleiding

Onze missie is het bieden van kwalitatief hoogstaand onderwijs. Om dit te kunnen bewerkstelligen moet onze school een veilige omgeving zijn voor leerlingen, ouders en medewerkers.

Met dit beleidsdocument geven wij aan hoe wij werken aan een veilige school, welke afspraken en procedures we kennen, welke voornemens wij hebben om – waar nodig – verbeteringen aan te brengen en hoe we met de ouders (Medezeggenschapraad) tweejaarlijks vaststellen of we nog op de goede weg zijn.

Dit plan beschrijft onze inspanningen met betrekking tot het creëren en borgen van een veilige school. Een school waar eenieder kan spelen, leren en werken zonder zich zorgen te hoeven maken over pesten of “erbij” horen, agressie of intimidatie. Het gaat hier niet over de losliggende stoeptegels, het binnenklimaat of de kwaliteit van de speeltoestellen. De veiligheid van gebouw en plein vormt onderdeel van ons Arbobeleid.

Inhoud

1 Preventie.....	3
1.1 Competentievergroting i.v.m. het stimuleren van gewenst gedrag	3
1.2 Kanjertraining: een methodiek voor Sociaal Emotionele Ontwikkeling	3
1.3 Structureel Coöperatief leren	4
1.4 Signalering van problemen op sociaal - emotioneel gebied	4
1.5 De zorgstructuur bij gesignaleerde problemen	4
Fase 1: Waarnemen.....	4
Fase 2: Toetsing	4
Fase 3: Verhelderen.....	4
Fase 4: Interne leerlingenzorg.....	5
Fase 5: Ondersteuningsteam.....	5
2. De afspraken: Gedragscodes	5
2.1 De gedragsregels tussen de leerlingen	5
2.2 Seksuele intimidatie	6
De gedragscode:	6
Bespreken van onacceptabel gedrag.	7
2.3 Het beleid ten aanzien van pesten:.....	7
2.4 Opvang na een traumatische ervaring of bij rouwverwerking	7
Traumatische ervaring.....	7
Rouwverwerking.....	8
2.5 Racisme/discriminatie.....	8
2.6 Lichamelijk geweld / agressie	8
2.7 Computergebruik.	9
2.8 Privacy	9
Bijzondere afspraken rondom privacy bij gescheiden ouders	10
3. De klachtenregeling.	10
4 Betrokken personen	12
4.1 De contactvertrouwenspersoon	12
4.2 De vertrouwenspersoon	12
4.3. De veiligheidscoördinator.	12
5 Deskundigheid	13
5.1 De contactvertrouwenspersoon	13
5.2 Het team.....	13
6 Beleidsvoornemens	13
6.1 Algemene beleidsvoornemens.....	13
7 Besluitvorming	13
Bijlage:	14
Protocol Allergische kinderen en medische handelingen	14
Afspraken en regels.....	32
Afspraken in de school en op de speelplaats:	32
Afspraken tijdens het buitenspelen:	32
Regels in de klas (voorbeeld).....	32
Sociale veiligheid protocol Sint Bernardusschool	32
Doelen	33
De uitgangspunten	33
Wat doen we preventief en hoe doen we dat?	34
Wat doen we als het mis gaat en hoe doen we dat?	38
De rol van leerkrachten, ouders en directie bij grensoverschrijdend gedrag.....	40

1 Preventie

1.1 Competentievergroting i.v.m. het stimuleren van gewenst gedrag

Natuurlijk gaan we er het liefst vanuit dat er bij ons op school niet gepest wordt en dat er niemand wordt buitengesloten. Helaas moeten we ons ervan bewust zijn dat dit niet vanzelfsprekend het geval is. Ook op onze school is het belangrijk om structureel aandacht te besteden aan het voorkomen van pestgedrag of “buitensluiten”. Aangezien dit gedrag juist stiekem gebeurt, is het voor leerkrachten en ouders vaak moeilijk om op tijd en adequaat te signaleren. Dat voorkomen beter is dan genezen spreekt hier natuurlijk voor zich. Om dit op onze school handen en voeten te geven hebben wij gekozen voor de invoering van de Kanjertraining.

1.2 Kanjertraining: een methodiek voor Sociaal Emotionele Ontwikkeling

De kanjertraining hanteert de volgende principes:

- De aanpak is gericht op zichtbaar gedrag, oplossingsgericht volgens duidelijke principes, die zijn vastgelegd in lesmateriaal en handleidingen
- De aanpak richt zich op leerkrachten, leerlingen, schoolbeleid en overtuigingen
- De aanpak is afgestemd op verschillende leeftijdsgroepen. De aanpak is systematisch opgebouwd
- De aanpak benadrukt de mogelijkheden van kinderen, en heeft uitgesproken positieve interventies, waarmee kinderen worden geholpen zich in hun positieve eigenheid te ontwikkelen
- De aanpak richt zich op de ontwikkeling van verantwoordelijkheidsgevoel en het bespreken van onverantwoordelijk gedrag
- Binnen de kanjertraining leren kinderen op een positieve manier kritiek en complimenten geven en kritiek en complimenten te ontvangen

De vijf basisregels van de kanjertraining zijn een uitgangspunt binnen onze school:

Niemand speelt de baas.
 Niemand doet zielig.
 We lachen elkaar niet uit.
 We helpen elkaar.
 We vertrouwen elkaar.

Het hele team is of wordt getraind in het werken met de kanjertraining. Eens per week krijgen de kinderen een les over de kanjertraining, maar veel belangrijker is dat we gedurende de hele dag werken vanuit de uitgangspunten van deze aanpak. Meer informatie is te vinden op www.kanjertraining.nl en op school.

1.3 Structureel Coöperatief leren

Uitgangspunt bij het structureel coöperatief leren is dat wij voortdurend streven naar een niet bedreigende sfeer waarbinnen kinderen gemotiveerd en actief, veel kennis, inzicht en vaardigheden opdoen, waar zij de rest van hun latere leven wat aan hebben. De coöperatieve werkvormen bieden verschillende didactische werkvormen waarbij zowel een beroep wordt gedaan op de cognitieve als de sociale vaardigheden. Op school is uitgebreide informatie hierover beschikbaar of via de website www.bazalt.nl.

1.4 Signalering van problemen op sociaal - emotioneel gebied

De basis voor het signaleren van problemen vormen de observaties van de leerkrachten in de klas. In het dagelijks werk en in de contacten met de ouders worden zij het eerste geconfronteerd met problemen in de ontwikkeling. Indien de problemen niet eenvoudig op te lossen zijn of moeilijk te concretiseren zijn kunnen zij hierover in gesprek met de IB-er. Tijdens elke teamvergadering is er gelegenheid om opvallende gebeurtenissen in de groep, zowel positief als negatief, te bespreken met de collega's. Daarnaast vult elke leerkracht tweemaal per jaar een signaleringslijst socialemotionele ontwikkeling in (kanjerlijsten). Deze lijsten wordt vastgelegd in het leerlingvolgsysteem. Vanaf groep 5 vullen ook de leerlingen de kanjerlijsten in welke worden opgenomen in het leerlingvolgsysteem.

Tenslotte streven wij ernaar tweejaarlijks een ouderenquête af te nemen. Binnen deze vragenlijst worden ook altijd een aantal vragen opgenomen over welbevinden, veiligheid en omgangsvormen binnen de school.

1.5 De zorgstructuur bij gesignaleerde problemen

De uitkomsten van de kanjerlijsten en observaties worden jaarlijks door de directie en de Ib'er verzameld en in een groeps- en schooloverzicht nader bekeken. De uitkomsten worden in een teamvergadering besproken. We vinden het van groot belang om kritisch naar onszelf te blijven te kijken, omdat ook goed bedoelde gedragingen bij een ander een negatief effect kunnen hebben.

Wanneer een leerkracht een vermoeden krijgt dat er bij een leerling een probleem speelt, maar niet weet of het nu om de leerling zelf gaat, of de thuissituatie, op school of op straat, gaat deze leerkracht een gestructureerd signaleringsproces doorlopen. Dit signaleringsproces laat zich door vijf fasen kenmerken (in navolging van de cursus 'Signaleren in de Basisschool'):

Fase 1: Waarnemen

Het gaat om waarnemingen bij kinderen die kunnen duiden op een mogelijk zorgelijke situatie. Objectieve observaties worden kort genoteerd, met datum en tijd.

Fase 2: Toetsing

De waarnemingen worden door de leerkracht bij collega's, ouders en het kind getoetst. Zie jij ook wat ik zie? Voel jij wat ik voel?

Fase 3: Verhelderen

Lijkt de situatie inderdaad zorgelijk, dan proberen we deze verder te verhelderen door onze zorg bespreekbaar te maken met het kind en de ouders. Het stellen van de juiste open vragen, goed luisteren en controleren of je elkaar goed hebt begrepen zijn hierbij van enorm belang. Vaak is ook

de intern begeleider of de schoolleider bij deze gesprekken aanwezig. Indien nodig vragen we een orthopedagoog van de schoolbegeleidingsdienst om advies.

Fase 4: Interne leerlingenzorg

Samen met de intern begeleider, de ouders en waar mogelijk de betreffende leerling analyseert de leerkracht zo goed mogelijk wat de leerling nodig heeft. Indien nodig wordt er verder onderzoek gedaan door de school zelf of door een externe instantie. Gezamenlijk wordt een plan opgesteld om de leerling verder te helpen. In dit plan worden de taken van zowel de school, de ouders en de leerling zelf beschreven (en eventueel andere betrokkenen zoals bijvoorbeeld een logopedist, fysiotherapeut,).

Fase 5: Ondersteuningsteam

Wanneer het niet lukt om binnen de school tot een goede analyse te komen of de benodigde zorg om de situatie te verbeteren niet door de school geboden kan worden, kan met de ouders worden besloten om de leerling aan te melden bij het Ondersteuningsteam. Externe hulpverleners als de schoolarts, de jeugdverpleegkundige, een medewerker van Bureau Jeugdzorg, een medewerker van het Algemeen Maatschappelijk Werk, enzovoort kunnen dan geconsulteerd worden.

2. De afspraken: Gedragscodes

Een gedragscode: Moet dat zo nodig?

We hanteren al lang bepaalde afspraken, die te maken hebben met onze omgang met leerlingen en ouders of andere betrokkenen. Enerzijds is er de veranderde wetgeving die verplichtingen oplegt met betrekking tot omgangsregels en gedragscodes. Anderzijds zijn wij van mening dat het voor de duidelijkheid van alle betrokkenen goed is de (omgangs)regels vast te leggen en openbaar te maken. We kunnen elkaar aanspreken op het naleven van de gezamenlijk vastgestelde gedragsregels.

Bij ons op school gelden de kanjerafspraken als leidend in de hele school. Deze punten zijn vertaald naar een aantal praktisch regels en afspraken in de school en op het plein die we jaarlijks met de kinderen bespreken. Deze zijn in de schoolgids en/of op de website terug te vinden.

De school kan door middel van deze gedragsregels ook aan de ouders van de leerlingen duidelijk maken hoe binnen de school wordt omgegaan met de hen toevertrouwde leerlingen en met andere betrokkenen bij de school.

2.1 De gedragsregels tussen de leerlingen

In alle klassen worden aan het begin van het jaar klassenregels opgesteld met de kinderen. Door de regels op te stellen samen met de kinderen, zijn het ook regels van de kinderen en kan men elkaar beter op deze regels aanspreken. Tweemaal per jaar november/maart worden de regels in de klas geëvalueerd en waar nodig bijgesteld. Een voorbeeld van deze regels is als bijlage 2 aan dit plan bijgevoegd. Deze regels hangen vanaf de derde schoolweek zichtbaar in de klas.

In de school hangt op diverse plaatsen een poster met de afspraken uit de Kanjertraining.

2.2 Seksuele intimidatie

Seksuele intimidatie is de ongewenste, seksueel getinte aandacht die tot uiting komt in fysiek, verbaal of non-verbaal gedrag. Dit gedrag wordt door degene die het ondergaat, ongeacht sekse en/of seksuele voorkeur, ervaren als ongewenst en onplezierig.

De gedragscode:

a. Schoolcultuur/pedagogisch klimaat

Het onderwijzend en niet onderwijzend personeel onthoudt zich van seksistisch taalgebruik, seksueel getinte grappen, gedragingen, toespelingen en die wijze van aanspreken, die door leerlingen en/of andere bij de school betrokkenen als seksistisch kunnen worden ervaren. Het onderwijzend en niet-onderwijzend personeel ziet er tevens op toe, dat het bovenstaande niet gebezigd wordt in de relatie leerling-leerling.

Het onderwijzend en niet-onderwijzend personeel van de school draagt er zorg voor dat binnen de school geen seksueel getint beeldend of schriftelijk materiaal aanwezig is. Deze regels gelden ook voor andere volwassenen die voor de school betrokken zijn bij de leerlingen (bijv. ouders die helpen bij allerlei zaken in en rond de school)

b. Eén op één situaties.

Alle bij de school betrokken volwassenen zorgen ervoor dat hij/zij en de leerling waar mogelijk zichtbaar en altijd bereikbaar zijn voor derden.

c. Leerlingen thuis uitnodigen.

In principe worden leerlingen niet alleen bij een leerkracht thuis uitgenodigd. Wanneer een groep kinderen de leerkracht bezoekt, gebeurt dit alleen met medeweten van de ouders en de directie van de school.

d. Gymnastieklessen.

Bij het omkleden (voor en na) en bij het douchen na de gymles houdt de leerkracht toezicht. Bij groep 3 tot en met 8 dient de leerkracht niet nadrukkelijk aanwezig te zijn. De jongens en meisjes kleden zich afzonderlijk om. Leerkrachten kleden zich om bij de leerlingen van gelijke sekse of scheidsrechtershokje.

e. Aan- en uitkleden.

In de onderbouw (1 t/m 4) worden – indien nodig – kinderen geholpen bij het aan- en uitkleden. In de bovenbouw gebeurt dit niet meer, tenzij een (tijdelijke) handicap dit nodig maakt en de leerling hier zelf om vraagt.

f. Schoolkampen.

Tijdens de schoolkampen gelden dezelfde gedragsregels als in de schoolsituatie. Jongens en meisjes slapen tijdens het schoolkamp apart. De leiding slaapt apart van de kinderen. Wanneer leerlingen, ouders/verzorgers hier problemen mee hebben kan dit worden aangepast.

g. Zwemmen.

Bij het zwemmen gelden dezelfde regels als bij de gymnastieklessen.

h. Schoolreis.

Bij schoolreizen gelden dezelfde gedragsregels als in de schoolsituatie.

Bespreken van onacceptabel gedrag.

Hoofddregel is dat personeel van de school meteen de schooldirecteur en de algemeen directeur informeert als zij (op welke wijze dan ook) informatie krijgt over mogelijke schending van de openbare zedelijkheid, ontucht, aanranding of verkrachting door een medewerker van de school met een leerling. Op basis van deze melding is het bevoegd gezag VERPLICHT onmiddellijk in overleg te treden met de vertrouwensinspecteur (0900-1113111) en de ouders alvorens over te gaan tot AANGIFTE.

Leerlingen die gedrag vertonen dat als onacceptabel wordt ervaren, worden hierop aangesproken. Dit geschiedt individueel door de leerkracht of de schoolleiding. Indien nodig worden de ouders ingelicht over het gedrag.

Leerkrachten en andere betrokkenen bij de kinderen in de school worden bij onacceptabel gedrag individueel aangesproken door de schoolleiding. In geval van disfunctioneren wordt dit vastgelegd in het personeelsdossier van betrokkene, alsmede gemaakte afspraken tot verbetering en het verdere verloop.

In de klassenmappen zit voor elke leerkracht algemene informatie over het signaleren van mishandeling of seksueel misbruik, het vergroten van weerbaarheid, zinvolle websites en informatie over het AMK (algemeen meldpunt kindermishandeling). Signaleringslijsten bij het vermoeden van misbruik of verwaarlozing zijn terug te vinden in de veiligheidsmap in de directiekamer.

2.3 Het beleid ten aanzien van pesten:

Pesten op school is een ingewikkeld probleem. Dat betekent dat scholen het serieus moeten aanpakken. Een eerste vereiste daartoe is dat alle betrokkenen, leerkrachten – ouders – en leerlingen, pesten als een bedreiging zien en derhalve bereid zijn het te voorkomen of te bestrijden.

Wij hebben op school een pestprotocol dat voor iedereen inzichtelijk is via de website van de school. Dit Pestprotocol heeft als doel dat alle kinderen zich bij ons op school veilig voelen, zodat zij zich optimaal kunnen ontwikkelen. Hiervoor stellen we regels op en maken we afspraken waarop we elkaar kunnen aanspreken wanneer zich ongewenste situaties voordoen. Door elkaar te steunen en wederzijds respect te tonen bieden we kinderen de gelegenheid om met veel plezier naar school te gaan.

In de bijlagen bevindt zich het pestprotocol.

2.4 Opvang na een traumatische ervaring of bij rouwverwerking

Bij de opvang na een traumatische ervaring of rouw is het belangrijk te weten dat er (ook) op school mensen zijn die voor je klaar staan om naar je te luisteren, te troosten en/of te helpen bij de verwerking.

Traumatische ervaring

Als een medewerker of leerling een schokkende/bedreigende gebeurtenis meemaakt, wordt de volgende procedure gevolgd:

In de relatie onderwijsgevende en andere bij de school betrokken volwassenen – leerling.
Lichamelijk geweld en agressie wordt niet getolereerd. Bij overtreding volgt aangifte bij de politie.

In de relatie personeel – ouders.

Lichamelijk geweld en agressie wordt niet getolereerd. Bij overtreding volgt aangifte bij de politie.

In de relatie leerling – leerling volgen we dezelfde aanpak als bij pesten (zie pestprotocol in de bijlagen).

Bij volharding volgt eveneens aangifte bij de politie.

2.7 Computergebruik.

Alle bovenstaande afspraken gelden ook indien gebruik gemaakt wordt van de computer:
Het is niet toegestaan dreigende, seksueel intimiderende, dan wel racistische berichten te versturen.

Het is niet toegestaan bewust sites te bezoeken die pornografisch of racistisch materiaal bevatten.

Voor beide bovenstaande punten geldt dat bij constatering aangifte bij de politie overwogen wordt. De ouders geven op het inschrijfformulier van school aan, of zij weigeren toestemming te geven voor publicatie van digitale foto / opnamen van hun kind (b.v. op de website) zie AVG, dit wordt ieder jaar herhaald. Ouders kunnen op elk moment schriftelijk aangeven dat zij geen toestemming meer geven.

De teamleden zijn verantwoordelijk voor het veilig gebruik van de internetvoorziening. We controleren regelmatig het internetgebruik en rapporteren de bevindingen in de teamvergadering. Tevens hebben wij een internetprotocol vastgesteld dat een onderdeel is van ons ICT-beleid. De afspraken voor de leerlingen hangen zichtbaar bij de devices.

2.8 Privacy

Wij vinden het belangrijk om de privacy van de kinderen en ouders te beschermen. We maken hierbij gebruik van de richtlijnen van het AVG. Gegevens over de thuissituatie, medische informatie, gegevens van hulpverlenende instanties e.d. worden als privacygegevens beschouwd. Dit geldt ook voor uitslagen van testen en dergelijke.

- Wij kennen de volgende afspraken: Relatie leerkracht – kind /ouder.
- De leerling, -groeps- en schoolscores zijn alleen toegankelijk voor directie en leerkrachten. Individuele leerling gegevens worden met betreffende ouders en leerlingen besproken.
- In de verantwoording van de schoolresultaten worden alleen groeps- en schoolscores, geanonimiseerd met de MR besproken en eventueel gepubliceerd in de schoolgids.
- Privacygegevens die van belang zijn voor de aanpak/begeleiding van de leerling en die vrijwillig door ouders bekend zijn gemaakt aan de groepsleerkracht, de lb'er of de directie worden alleen met toestemming van de ouders bewaard in het leerling-dossier.
- Andere niet relevante privacygegevens die toch spontaan door de ouders bekend zijn gemaakt worden niet in het leerling-dossier opgenomen.
- Uitslagen van testen of onderzoeken van de leerling worden uitsluitend met toestemming van de ouders aan derden versterkt, indien het voor de verdere begeleiding van de leerling van belang is.

- Gegevens die door ouders in vertrouwen worden gemeld aan groepsleerkracht, lb'er en/of directie worden niet met collega's besproken, zonder medeweten van de betreffende ouders.
- Gegevens die bij wettelijke regelgeving kunnen worden opgevraagd worden met De grootste terughoudendheid verstrekt.
- Iedere leerkracht respecteert het recht van ouders privacygegevens niet beschikbaar te stellen aan school of hulpverlenende instanties.
- Gegevens die in strikt vertrouwen door instanties of ouders bekend gemaakt worden aan de directie of de contactvertrouwenspersoon worden zonder toestemming van de instanties of ouders niet doorgegeven aan de overige leerkrachten. Ouders moeten altijd op de hoogte zijn van de informatie die verstrekt wordt.
- Gegevens die door een kind in strikt vertrouwen aan de directie/contactpersoon of de groepsleerkracht worden bekend gemaakt, worden niet doorgegeven aan anderen, tenzij dit in strijd is met bovengemelde afspraken rond (seksuele) kindermishandeling. Dit laatste altijd na bespreking met het kind.
- In de formele en informele sfeer tussen leerkrachten onderling wordt de privacy van de ouders en de kinderen gerespecteerd. Persoonlijke gegevens worden alleen besproken voor zover ze relevant bij de uitoefening van het werk.
- Leerlinggegevens worden niet besproken in het bijzijn van derden.
- Gegevens, die door ouders en/of kinderen worden bekend gemaakt aan de contactvertrouwenspersoon worden behandeld conform de klachtenregeling (hoofdstuk 3).

Bijzondere afspraken rondom privacy bij gescheiden ouders

- In situaties waarbij ouders gescheiden zijn, wordt op verzoek van de niet met ouderlijk gezag belaste ouder door de leerkracht informatie verstrekt.
- Deze informatie betreft alleen de leerling (leerprestaties en ontwikkeling).
- Voor het geven van de informatie is het mogelijk de niet met gezag belaste ouder uit te nodigen voor een ouderavond.
- Informatie aan de niet met het ouderlijk gezag belaste ouder wordt niet verstrekt als de leerkracht de informatie ook niet aan de wel met ouderlijk gezag belaste ouder zou verstrekken.
- Bij zwaarwegende belangen van het kind kan de school besluiten informatie niet te verstrekken aan de niet met het ouderlijk gezag belaste ouder.
- Deze maatregel moet bekend zijn bij de directie en juistheid moet blijken uit aangevoerde feiten en omstandigheden.
- Uitgangspunt is gescheiden ouders in een gesprek. Gesprekken mogen nooit gevoerd worden met ouder + eventueel nieuwe partner (alleen als andere ouder schriftelijk toestemming heeft gegeven).

3. De klachtenregeling.

Overal waar gewerkt wordt zijn wel eens misverstanden of worden fouten gemaakt. Ons streven is dat elke leerkracht u en/of uw kind altijd serieus neemt en goed naar u en/of uw kind luistert en samen met u naar de best mogelijke oplossing zoekt. Mocht u het gevoel krijgen dat u niet serieus genomen wordt of dat er niet goed naar u geluisterd wordt dan kunt u gebruik maken van de klachtenregeling.

In onderstaand schema staan diverse klachtenroutes vermeld. De klager bepaalt de route!

Klacht van onderwijskundige aard (bijvoorbeeld methodes, aanpassing van het programma, toetsing):

1. Gesprek met de groepsleerkracht
2. Indien geen bevredigend resultaat: gesprek met de schoolleiding
3. Indien geen bevredigend resultaat: gesprek met de contactvertrouwenspersoon van school (zie schoolgids)
4. Indien geen bevredigend resultaat: gesprek met de vertrouwenspersoon van PRO8 (zie schoolgids)
5. Indien geen bevredigend resultaat: klacht indienen bij de landelijke Klachtencommissie

Klacht van schoolorganisatorische aard (vakanties/vrije dagen, ouderbijdrage, inzet toetscapaciteit):

1. Gesprek met de schoolleiding
2. Indien geen bevredigend resultaat: gesprek met de contactvertrouwenspersoon van school (zie schoolgids)
3. Indien geen bevredigend resultaat: gesprek met de vertrouwenspersoon van PRO8 (zie schoolgids)
4. Indien geen bevredigend resultaat: klacht indienen bij de landelijke Klachtencommissie

Klacht over ongewenst gedrag (pesten, agressie, geweld, discriminatie)

1. Gesprek met de groepsleerkracht
2. Indien geen bevredigend resultaat: gesprek met de schoolleiding
3. Indien geen bevredigend resultaat: gesprek met de contactvertrouwenspersoon van school (zie schoolgids)
4. Indien geen bevredigend resultaat: gesprek met de vertrouwenspersoon van PRO8 (zie schoolgids)
5. Indien geen bevredigend resultaat: klacht indienen bij de landelijke Klachtencommissie

Klacht over seksuele intimidatie

Meld- en aangifteplicht voor iedereen in de school bij vermoeden van seksuele intimidatie naar kind/minderjarige:

1. Gesprek met schoolleiding of contactvertrouwenspersoon van de school (zie schoolgids) en daarna melding bij schoolleiding
2. Indien geen bevredigend resultaat: gesprek met de vertrouwenspersoon van PRO8 (zie schoolgids)
3. Indien geen bevredigend resultaat: klacht indienen bij landelijke Klachtencommissie

4 Betrokken personen

4.1 De contactvertrouwenspersoon

De contactvertrouwenspersoon is aangesteld om er zorg voor te dragen dat klachten van ouders, leerkrachten of kinderen serieus genomen worden en op een passende manier worden opgepakt.

Elke ouder of kind kan een beroep op hen doen als er problemen zijn, van welke aard dan ook, waar u of uw kind niet met iedereen durft of wil praten. Het gesprek wordt vertrouwelijk behandeld en er worden geen stappen ondernomen zonder uw toestemming.

De contactvertrouwenspersoon neemt initiatief in preventieve activiteiten en heeft een rol in de klachtenroutes. De contactvertrouwenspersoon draagt er zorg voor dat de klager goed begeleid wordt en ziet erop toe dat procedures goed worden gevolgd. Wanneer de opvang niet tot het gewenste resultaat leidt, begeleidt de contactvertrouwenspersoon de verwijzing naar de vertrouwenspersoon van PRO8. Bij seksuele intimidatie of misbruik houdt de contactvertrouwenspersoon zich aan de meldplicht bij het de algemeen directeur en zorgt er in samenwerking met de schoolleiding voor, dat er contact wordt opgenomen met de ouders en dat er voor nazorg wordt gezorgd.

In de schoolgids staat vermeld wie de contactvertrouwenspersoon van onze school is.

4.2 De vertrouwenspersoon

De externe vertrouwenspersoon wordt geleverd door de IJsselgroep, Doetinchem. In onze schoolgids staat vermeld wie dit is en hoe hij/zij te bereiken is.

Ten aanzien van de klachtenroutes heeft de externe vertrouwenspersoon de volgende taken:

- Ondersteunen en begeleiden van de leerling die is lastiggevallen
- Gesprekken voeren met ouders
- Verwijzen naar hulpverlenende instantie
- Ondersteuning bieden bij het indienen van de klacht en/of het doen van aangifte
- Bemiddelen tussen klager en aangeklaagde
- Adviseren van het bevoegd gezag betreffende de klachtafhandeling
- Geven van voorlichting aan team en ouders over het thema machtsmisbruik
- Geven van beleidsaanbevelingen aan het bevoegd gezag.

4.3. De veiligheidscoördinator.

PRO8 kent een veiligheidscoördinator. Deze coördinator adviseert gevraagd en ongevraagd de directeur over alle zaken die met veiligheid te maken hebben, inclusief BHV en Arbeidsomstandigheden.

In de veiligheidsmap in de directiekamer bevinden zich formulieren voor de registratie van onveilige situaties of incidenten.

5 Deskundigheid

5.1 De contactvertrouwenspersoon

Besloten is dat de contactvertrouwenspersoon in een netwerk van contactpersonen o.l.v. de IJsselgroep zal participeren. Dit heeft als doel het uitwisselen van praktijkervaringen en daarmee het vergroten van de handelingsbekwaamheid van de deelnemers.

5.2 Het team

Elk jaar staat de veiligheid in brede zin tweemaal op de agenda van de teamvergadering en de vergadering van de MR.

6 Beleidsvoornemens

6.1 Algemene beleidsvoornemens

Voor het schooljaar 2020 – 2021: Vaststellen van het schoolveiligheidsplan met het internetprotocol en pestprotocol.

Jaarlijks evalueren van het schoolveiligheidsplan in een teamvergadering of studiemiddag.

Uitgangspunten van de kanjertraining gelden als basis voor ons handelen in en om de school.

7 Besluitvorming

Dit beleidsplan is vastgesteld in de teamvergadering van
en in de vergadering van de medezeggenschapsraad van

X

Namens het team
Directeur, Babs Feijen

X

Namens de MR
Voorzitter, Ilse Vial

Bijlage:

Protocol Allergische kinderen en medische handelingen

Protocol

Allergische kinderen, medicijnverstrekking en medische handelingen

Stichting Primair Onderwijs Achterhoek Lohmanlaan 23
7003 DJ Doetinchem

INHOUDSOPGAVE

Inleiding	51
Het kind wordt ziek op school	53
Het verstrekken van medicijnen op verzoek	54
Medische handelingen	55
Allergische kinderen	57
 Bijlage 1 Verklaring Toestemming tot handelwijze voor als het kind ziek wordt op school.....	58
Bijlage 2 Verklaring Toestemming tot het verstrekken van medicijnen op verzoek.....	59
Medicijninstructie.....	60
Bijlage 3 Verklaring Toestemming voor het uitvoeren van medische handelingen	61
Bijlage 4 Bekwaamheidsverklaring.....	62
Bijlage 5 Richtlijnen 'Hoe te handelen bij een calamiteit'	63
Bijlage 6 Wet op de beroepen in de individuele gezondheidszorg.....	64

Inleiding

Leerkrachten op school worden regelmatig geconfronteerd met leerlingen die klagen over pijn die meestal met eenvoudige middelen te verhelpen is, zoals hoofdpijn, buikpijn, oorpijn of pijn ten gevolge van een insectenbeet.

Ook krijgt de directie steeds vaker het verzoek van ouders om hun kinderen de door een arts voorgeschreven medicijnen toe te dienen.

Een enkele keer wordt werkelijk medisch handelen van leerkrachten gevraagd zoals het geven van sondevoeding, het toedienen van een zetpil of het geven van een injectie.

De directie aanvaardt met het verrichten van dergelijke handelingen een aantal verantwoordelijkheden.

Leerkrachten begeven zich dan op een terrein waarvoor zij niet gekwalificeerd zijn.

Met het oog op de gezondheid van kinderen is het van groot belang dat leerkrachten in dergelijke situaties zorgvuldig handelen. Zij moeten daarbij over de vereiste bekwaamheid beschikken.

Leerkrachten moeten zich realiseren dat wanneer zij fouten maken of zich vergissen zij en/of het bestuur voor deze handelingen aansprakelijk gesteld kunnen worden.

De drie te onderscheiden situaties zijn:

- Het kind wordt ziek op school (hoofdstuk 1)
- Het verstrekken van medicijnen op verzoek (hoofdstuk 2)
- Medische handelingen (hoofdstuk 3)

De eerste situatie laat de school en de leerkracht geen keus. De leerling wordt ziek of krijgt een ongeluk en de leerkracht moet direct bepalen hoe hij/zij moet handelen. Bij de tweede en derde situatie kan de directie kiezen of zij wel of geen medewerking verleent aan het geven van medicijnen of het uitvoeren van een medische handeling. Voor de individuele leerkracht geldt dat deze mag weigeren handelingen uit te voeren waarvoor hij/zij zich niet bekwaam acht.

Aansprakelijkheidsverzekering

In de aansprakelijkheidsverzekering die PRO8 heeft afgesloten is een clausule opgenomen voor 'Medische handelingen en Medicijntoediening Onderwijs'. Hiermee is de aansprakelijkheid van de verzekeringnemer voortvloeiend uit het verlenen en uitvoeren van zorgtaken met een verpleegkundig karakter meeverzekerd. Voorwaarde: de betreffende werknemer beschikt voor het verlenen en uitvoeren van die taken / handelingen over een aan hem/haar gedelegeerde bevoegdheid zoals bedoeld in de Wet Beroepen in de Individuele Gezondheidszorg (BIG). Aan deze bevoegdheid zijn de volgende voorwaarden verbonden:

- De betreffende werknemer dient over de te verrichten handelingen adequaat te zijn geïnstrueerd door een daartoe bevoegde arts of verpleegkundige
- Er dient een bekwaamheidsverklaring te zijn afgegeven door de arts die verantwoordelijk is voor de medische begeleiding van de leerling in kwestie
- Er moet toestemming zijn verleend door de ouders van de betreffende leerling.

Dit betekent dat de formulieren die in bijlage 2 en 3/4 ingevuld en ondertekend moeten zijn.

Een groep kinderen is allergisch voor voedsel, materialen of omgevingsomstandigheden. De school dient hier op een zorgvuldige wijze rekening mee te houden. In hoofdstuk 4 wordt hier nader op in gegaan.

In de bijlagen zijn de betreffende formulieren terug te vinden.

Voor alle situaties geldt: als er ook maar de geringste twijfel bestaat bij de leerkracht, dan dient hij/zij zich tot de directie te wenden voor advies. Voor dit protocol geldt: in alle gevallen waarin dit protocol niet voorziet, beslist de directie.

Voorheen werd (medische) zorg nodig tijdens onderwijsuren betaald uit de Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten (AWBZ). Sinds 1 januari 2015 zijn veel taken overgeheveld naar de gemeente. Mogelijk kunnen zij meedenken over het inzetten van externe hulp om medische zorg op school te verlenen. Wellicht kan een beroep worden gedaan op de Zorgverzekeringswet.

Bij het opstellen van dit protocol is gebruik gemaakt van adviezen van

- De brochure Medische zorg voor kinderen in het onderwijs (www.passendonderwijs.nl)
- Handreiking medisch handelen in het basisonderwijs en het model-protocol Medicijnverstrekking & Medisch handelen op scholen (PO-raad)
- Protocol Medicijnverstrekking en Medische handelingen op scholen van de GGD Noord- en Oost Gelderland.

1 Het kind wordt ziek op school

Het kan voorkomen dat een kind 's morgens gezond op school komt en tijdens de schooluren last krijgt van hoofd-, buik- of oorpijn of een insectenbeet. In zijn algemeenheid is een leerkracht niet deskundig om een juiste diagnose te stellen. De grootst mogelijke terughoudendheid met het geven van medicijnen, dus ook drogisterijmedicijnen, is hier dan ook geboden. Uitgangspunt moet zijn dat een kind dat ziek is naar huis moet.

De directie of de betreffende leerkracht zal, in geval van ziekte, altijd contact op moeten nemen met de ouders om te overleggen wat er moet gebeuren (is er iemand thuis om het kind op te vangen, wordt het kind gehaald of moet het gebracht worden, moet het naar de huisarts, etc.?).

Ook wanneer een leerkracht inschat dat het kind bij een eenvoudig middel gebaat is, dan is het gewenst om altijd eerst contact te zoeken met de ouders. Wij adviseren de leerkracht, als dit kan, het kind met de ouders te laten bellen. Vraag daarna om toestemming aan de ouders om een bepaald middel te verstrekken.

Afspraken kunnen vastgelegd worden in het formulier 'Verklaring toestemming tot handelwijze voor als het kind ziek wordt op school' (zie bijlage 1).

Problematisch is het wanneer de ouders en andere, door de ouders aangewezen vertegenwoordigers, niet te bereiken zijn. Het kind kan niet naar huis gestuurd worden zonder dat daar toezicht is. Ook kunnen de medicijnen niet met toestemming van de ouders verstrekt worden. De leerkracht moet inschatten, na overleg met een collega, om zelf een eenvoudig middel te geven. Daarnaast moet hij/zij inschatten of niet alsnog een (huis)arts geraadpleegd moet worden. Raadpleeg bij twijfel altijd een arts. Zo kan bijvoorbeeld een ogenschijnlijk eenvoudige hoofdpijn een uiting zijn van een veel ernstiger ziektebeeld. Het blijft zaak het kind voortdurend te observeren. Iedere situatie is anders zodat we niet uitputtend alle signalen kunnen benoemen die zich kunnen voordoen.

Enkele zaken waar op gelet kan worden zijn:

- toename van pijn
- misselijkheid
- verandering van houding (bijvoorbeeld in elkaar krimpen)
- verandering van de huid (bijvoorbeeld erg bleke of hoogrode kleur)
- verandering van gedrag (bijvoorbeeld onrust, afnemen van alertheid).

2 Het verstrekken van medicijnen op verzoek

Kinderen krijgen soms medicijnen of andere middelen voorgeschreven die zij een aantal malen per dag moeten gebruiken, dus ook tijdens schooluren. Te denken valt bijvoorbeeld aan pufjes voor astma, antibiotica, of zetpillen bij toevallen. Ouders vragen dan aan de directie of een leerkracht deze middelen wil verstrekken. In deze situatie is de toestemming van de ouders gegeven.

Het is in dit geval van belang deze toestemming schriftelijk vast te leggen. Meestal gaat het niet alleen om eenvoudige middelen, maar ook om middelen die bij onjuist gebruik tot schade van de gezondheid van het kind kunnen leiden.

Leg daarom schriftelijk vast om welke medicijnen het gaat, hoe vaak en in welke hoeveelheden ze moeten worden toegediend en op welke wijze dat dient te geschieden. Leg verder de periode vast waarin de medicijnen moeten worden verstrekt, de wijze van bewaren, opbergen en de wijze van controle op de vervaldatum. Ouders geven hierdoor duidelijk aan wat zij van de directie en de leerkrachten verwachten en die weten op hun beurt weer precies wat ze moeten doen en waar ze verantwoordelijk voor zijn. Hiervoor is een medicijninstructie toegevoegd in bijlage 2.

Wanneer het gaat om het verstrekken van medicijnen gedurende een lange periode moet regelmatig met ouders overlegd worden over de ziekte en het daarbij behorende medicijngebruik op school. Een goed moment om te overleggen is wanneer ouders een nieuwe voorraad medicijnen komen brengen.

Enkele praktische adviezen

- Neem de medicijnen alleen in ontvangst wanneer ze in de originele verpakking zitten en uitgeschreven zijn op naam van het betreffende kind.
- Lees goed de bijsluiter zodat je op de hoogte bent van eventuele bijwerkingen van het medicijn.
- Noteer, per keer, op een aftekenlijst dat je het medicijn aan het betreffende kind gegeven hebt.

Bewaren van medicijnen op school

Het bewaren van medicijnen op school moet tot een minimum worden beperkt. Het is verstandig hiervoor één persoon aan te wijzen die verantwoordelijk is voor het beheer. De medicijnen dienen in een afgesloten kast (koelkast indien dit nodig is) te worden bewaard. In geen geval medicijnen bewaren in het bureau van de leerkracht.

Bij calamiteiten

Mocht de situatie zich voordoen dat een kind niet goed op een medicijn reageert of dat er onverhoopt toch een fout gemaakt wordt bij de toediening van een medicijn bel dan direct met de huisarts of specialist in het ziekenhuis. Bel bij een ernstige situatie direct het landelijk alarmnummer 112. Zorg in alle gevallen dat je alle relevante gegevens bij de hand hebt, zoals: naam, geboortedatum, adres, huisarts en/of specialist van het kind, het medicijn dat is toegediend, welke reacties het kind vertoont. Geef verder door naar aanleiding van welke handeling de calamiteit zich heeft voorgedaan, eventueel welke fout is gemaakt.

3 Medische handelingen

Het is van groot belang dat een langdurig ziek kind of een kind met een bepaalde handicap zoveel mogelijk gewoon naar school gaat. Het kind heeft contact met leeftijdsgenootjes, neemt deel aan het normale leven van een schoolkind en wordt daardoor niet de hele dag herinnerd aan zijn handicap of ziek zijn. Het is voor het psychosociaal welbevinden van het langdurig zieke kind belangrijk om, indien mogelijk, naar school te gaan.

In hoog uitzonderlijke gevallen zullen ouders aan directie en leerkrachten vragen handelingen te verrichten die vallen onder medisch handelen. Te denken valt daarbij aan het geven van sondevoeding, het meten van de bloedsuikerspiegel bij suikerpatiëntjes door middel van een vingerprikje. In zijn algemeenheid worden deze handelingen door de Thuiszorg of de ouders zelf op school verricht. In zeer uitzonderlijke situaties, vooral als er sprake is van een situatie die al langer bestaat, wordt door de ouders wel eens een beroep op de directie en de leerkrachten gedaan.

We moeten ons, wanneer we overgegaan tot het uitvoeren van een medische handeling door een leerkracht, wel realiseren dat we daarmee bepaalde verantwoordelijkheden op ons nemen. Dit hoeft niet onoverkomelijk te zijn, maar het is goed je te realiseren wat hiervan de consequenties kunnen zijn. PRO8 biedt op haar scholen de gelegenheid tot het uitvoeren van medische handelingen, door artsen, thuiszorg en/of ouders maar voert deze in principe niet zelf uit. Toch kunnen er noodsituaties voorkomen die medische handelingen van leerkrachten vereisen. Als deze situaties voorzien kunnen worden, zullen ouders voor dergelijke ingrijpende handelingen hun toestemming moeten geven.

Zonder toestemming van de ouders kan directie of leerkracht al helemaal niets doen. Gezien de ingrijpendheid van de handelingen moet de directie schriftelijke toestemming van de ouders vragen.

Wettelijke regels

Voor de hierboven genoemde medische handelingen heeft de wetgever een aparte regeling gemaakt. De Wet Beroepen in de Individuele Gezondheidszorg (Wet BIG) regelt wie wat mag doen in de gezondheidszorg. De wet BIG is bedoeld voor beroepsbeoefenaren in de gezondheidszorg en geldt als zodanig niet voor onderwijzend personeel. Dat neemt niet weg dat in deze wet een aantal waarborgen worden gegeven voor een goede uitoefening van de beroepspraktijk aan de hand waarvan ook een aantal regels te geven zijn voor schoolbesturen en leerkrachten als het gaat om in de wet BIG genoemde medische handelingen.

Bepaalde medische handelingen - de zogenaamde voorbehouden handelingen - mogen alleen worden verricht door artsen. Anderen dan artsen mogen medische handelingen alleen verrichten in opdracht van een arts. De betreffende arts moet zich er dan van vergewissen dat degene die niet bevoegd is, wel de bekwaamheid bezit om die handelingen te verrichten.

Voor de individuele leerkracht geldt dat hij/zij mag weigeren handelingen uit te voeren waarvoor hij /zij zich niet bekwaam acht. Dit is conform het arbeidsrecht.

Als er sprake is van een noodsituatie is bovenstaande niet van toepassing. Iedere burger wordt dan geacht te helpen naar beste weten en kunnen.

Bekwaamheid

Technisch gezien vallen leerkrachten niet onder de wet BIG. Deze geldt alleen voor medische- en paramedische beroepen. Soms worden leerkrachten betrokken bij de zorg rond een ziek kind en worden daarmee partners in de zorg. In zo'n geval kan het voorkomen dat leerkrachten gevraagd wordt om een medische handeling bij een kind uit te voeren. Deze, niet alledaagse, positie van de leerkracht moet hierbij serieus genomen worden. Daarom moet een leerkracht een gedegen instructie krijgen hoe hij/zij de handeling moet uitvoeren. Het naar tevredenheid uitvoeren van deze handeling wordt schriftelijk vastgelegd in een bekwaamheidsverklaring (zie bijlage 4). Zodoende wordt een zo optimaal mogelijke zekerheid aan kind, ouders, leerkracht en directie gewaarborgd. Ook voor de verzekeraar van de school zal duidelijk zijn dat er zo zorgvuldig mogelijk is gehandeld. Dit betekent dat een leerkracht in opdracht van een arts moet handelen die hem/haar bekwaam heeft verklaard voor het uitvoeren van die medische handeling én dat deze leerkracht door de arts is geïnstrueerd. Als hieraan wordt voldaan dan is de betreffende leerkracht bevoegd om de specifieke medische handeling te verrichten (artikel 35 van de BIG). Het is van belang om van de arts een schriftelijk ondertekende bekwaamheidsverklaring en een ingevulde instructie te vragen (zie bijlage 3 en 4).

Aansprakelijkheid

Wij zijn er geen voorstander van om door leerkrachten medische handelingen te laten uitvoeren.

Zowel de leerkracht als het schoolbestuur kunnen aansprakelijk gesteld worden.

Heeft een leerkracht geen bekwaamheidsverklaring dan hij/zij bij onoordeelkundig handelen aangesproken worden voor de aangerichte schade. Het schoolbestuur is echter weer verantwoordelijk voor datgene wat de leerkracht doet. Kan een schoolbestuur een bekwaamheidsverklaring van een arts overleggen, dan kan niet bij voorbaat worden aangenomen dat de directie onzorgvuldig heeft gehandeld.

Een leerkracht die wel een bekwaamheidsverklaring heeft maar zich niet bekwaam acht – bijvoorbeeld omdat hij/zij de handeling al een hele tijd niet heeft verricht – zal deze handeling

eveneens niet mogen uitvoeren. Een leerkracht die onbekwaam en/of zonder opdracht van een arts medische handelingen verricht is niet alleen civielrechtelijk aansprakelijk (betalen van schadevergoeding), maar ook strafrechtelijk (mishandeling). Het schoolbestuur kan als werkgever eveneens civiel- en strafrechtelijk aansprakelijk gesteld worden.

Verzekeraar van school

Om zeker te zijn dat de civielrechtelijke aansprakelijkheid gedekt is, is het raadzaam om, voordat er wordt overgegaan tot medisch handelen, contact op te nemen met de verzekeraar van de school. Het kan zijn dat bij de beroepsaansprakelijkheid de risico's die zijn verbonden aan deze medische handelingen niet zijn meeverzekerd. Dat hoeft op zich geen probleem te zijn, omdat wanneer de verzekeraar van een en ander op de hoogte wordt gesteld hij deze risico's kan meeverzekeren, eventueel tegen een hogere premie en onder bepaalde voorwaarden (bijvoorbeeld een bekwaamheidsverklaring).

Bij calamiteiten

Mocht zich onverhoopt ten gevolge van een medische handeling een calamiteit voordoen stel u dan direct in verbinding met de huisarts en/of specialist van het kind. Bel bij een ernstige situatie direct het landelijk alarmnummer 112. Zorg ervoor dat u alle relevante gegevens van het kind bij de hand heeft, zoals: naam, geboortedatum, adres, huisarts en specialist van het kind. Geef verder door naar aanleiding van welke handeling de calamiteit zich heeft voorgedaan en welke verschijnselen bij het kind waarneembaar zijn.

4 Allergische kinderen

Bij een allergie hebben mensen een verhoogde gevoeligheid voor bepaalde stoffen of voedingsmiddelen waardoor ziekteverschijnselen kunnen worden opgewekt. Daar kunnen uiteraard ook kinderen last van hebben of krijgen. Op school proberen we de risico's op allergische reacties te verkleinen door o.a.:

- het creëren van een zo gezond mogelijk leefklimaat, door waar mogelijk, rekening te houden met allergieën
- aan de ouders van een allergisch kind om duidelijke regels t.a.v. het kind te vragen
- het, indien nodig, inlichten/voorlichten van ouders van overige leerlingen
- het inlichten van leerkrachten en overig personeel over welke kinderen welke soort allergie hebben en wat te doen bij een allergische reactie
- bij door school georganiseerde activiteiten waarbij eten door de school wordt verstrekt, vooraf door school contact op te nemen met de ouders van een kind dat allergisch is.

Natuurlijk is dit niet alleen een zorg van school, ook de ouder heeft hierin bepaalde taken:

- het is de verantwoordelijkheid van de ouders om de school op de hoogte te stellen van het voorkomen van allergie bij hun kind
- de ouders zorgen ervoor dat er eventuele vervangende producten aan de leerkracht worden verstrekt, die aan hun kind gegeven kunnen worden ter vervanging van producten waarin stoffen zitten waarvoor het kind allergisch is
- ouders leggen de school uit wat te doen bij een allergische reactie en maken afspraken over het toedienen van eventuele medicatie.

School draagt zorg voor een actuele lijst van kinderen die allergisch zijn. Hierop staat vermeld:

- naam
- groep
- stoffen, voedingsmiddelen, materialen, omgevingsfactoren waarvoor het kind allergisch is
- gebruik van medicijnen, vindplaats van de medicijnen
- beschrijving van de allergische reacties
- hoe te handelen bij allergische reacties
- hoe te handelen in bepaalde situaties zoals bij traktaties.

Deze lijst is beschikbaar voor de betreffende leerkrachten, de werkgroepen festiviteiten (Sinterklaas, Pasen, e.d.), de invallers en de directie. In samenwerking met ouders wordt overlegd wie de overblijfouders informeert.

Bijlage 1 Verklaring Toestemming tot handelwijze voor als het kind ziek wordt op school

(te gebruiken indien gegevens daartoe aanleiding geven als extra bijlage bij het inschrijfformulier van de school)

Het kan voorkomen dat uw kind gezond naar school gaat en tijdens de schooluren ziek wordt, zich verwondt, door een insect wordt geprikt of iets dergelijks. In zo'n geval zal de school altijd contact opnemen met de ouders, verzorgers of met een andere, door hen aangewezen, persoon. Een enkele keer komt het voor dat deze personen niet te bereiken zijn. Als deze situatie zich voordoet dan zal de leerkracht een zorgvuldige afweging maken of een arts geconsulteerd moet worden.

Als u met bovenstaande akkoord bent, wilt u dan dit formulier invullen.

Ondergetekende(n) gaat/gaan akkoord met bovengenoemde handelwijze ten behoeve van:

Naam leerling : _____

Geboortedatum : _____

Mijn kind is overgevoelig voor de volgende zaken:

☐ medicijnen	naam :	_____
☐ ontsmettingsmiddelen	naam :	_____
☐ smeerseltjes
(bijv. tegen insectenbeten)	naam :	_____
☐ pleisters	naam :	_____
☐ overig	naam :	_____

Ruimte voor zaken die hierboven niet genoemd zijn:

Wilt u eventuele veranderingen zo spoedig mogelijk doorgeven aan de directie van de school? Het is zeer belangrijk dat deze gegevens actueel zijn.

Voor akkoord	Naam ouder(s)	:	_____
	Plaats	:	_____
	Datum	:	_____
	Handtekening(en)	:	_____

Bijlage 2 Verklaring Toestemming tot het verstrekken van medicijnen op verzoek

Ondergetekende(n) geeft/geven toestemming voor het toedienen van de hieronder omschreven medicijn(en) aan:

Naam leerling: _____

Geboortedatum: _____

Naam huisarts: _____ telefoon _____

Naam specialis: _____ telefoon _____

Het medicijn is nodig voor de ziekte: _____

Naam medicijn: _____

Medicijn dient dagelijks te worden toegediend op de volgende tijden :

om _____ uur

om _____ uur

om _____ uur

Medicijn mag alleen worden toegediend in de volgende situatie: _____

Dosering van het medicijn : _____

Wijze van toediening : _____

Wijze van bewaren : _____

Controle op vervaldatum door: _____ (naam)

Functie : _____

Ondergetekende(n), ouder(s) van genoemde leerling, geeft/geven hiermee aan de school c.q. de hieronder genoemde leerkracht die daarvoor een medicijninstructie heeft gehad, toestemming voor het toedienen van de bovengenoemde medicijnen:

Voor akkoord Naam ouder(s) : _____

Plaats : _____

Datum : _____

Handtekening(en) : _____

Medicijninstructie

Er is instructie gegeven over het toedienen van de medicijnen

Datum instructie : _____

De instructie is gegeven door:

Naam : _____

Functie : _____

Naam organisatie : _____

De instructie is gegeven aan:

Naam : _____

Functie : _____

Bijlage 3 Verklaring Toestemming voor het uitvoeren van medische handelingen

Ondergetekende(n) geeft/geven toestemming voor uitvoering van de zogenoemde 'medische handeling' op school bij:

Naam leerling : _____
Geboortedatum: _____
 Naam huisarts : _____ telefoon: _____
 Naam specialist : _____ telefoon: _____

Beschrijving van de ziekte waarvoor de 'medische handeling' op school bij de leerling nodig is:

Omschrijving van de uit te voeren 'medische handeling':

De 'medische handeling' moet dagelijks worden uitgevoerd op onderstaande tijden:

_____ uur _____ uur

De 'medische handeling' mag alleen worden uitgevoerd in de hieronder nader omschreven situatie:

De manier waarop de 'medische handeling' moet worden uitgevoerd:

Eventuele extra opmerkingen:

Bekwaamheidsverklaring aanwezig: ☐ ja ☐ nee

Instructie van de 'medische handeling én controle op de juiste uitvoering is gegeven op:

Plaats : _____ Datum : _____

Door : _____ Functie : _____

Werkzaam aan / bij :

(organisatie)

Handtekening : _____

Ondergetekende(n), ouder(s) van genoemde leerling, geeft/geven hiermee aan de school c.q. de in de bekwaamheidsverklaring genoemde leerkracht die daarvoor instructie heeft gehad, toestemming voor het toedienen van de bovengenoemde medische handeling.

Voor akkoord Naam ouder(s) : _____
 Plaats : _____
 Datum : _____
 Handtekening(en) : _____

Bijlage 4 Bekwaamheidsverklaring

Ondergetekende

Naam : _____
 Functie : _____
 Werkzaam aan / bij : _____
 (organisatie)

Bevoegd tot het uitvoeren van de hieronder beschreven handeling:

Verklaart dat:

Naam werknemer : _____
 Functie : _____
 Werkzaam aan / bij : _____ (organisatie)

Na instructie door ondergetekende, in staat is bovengenoemde handeling bekwaam uit te voeren.

De handeling moet worden uitgevoerd ten behoeve van:

Naam leerling : _____

Geboortedatum: _____

Het uitvoeren van bovengenoemde handeling is voor de leerling noodzakelijk wegens:

De hierboven beschreven handeling mag alleen worden uitgevoerd op de tijdstippen waarop de leerling op school aanwezig is.

De hierboven beschreven handeling moet worden uitgevoerd gedurende de periode:

Plaats : _____

Datum : _____

Handtekening ondergetekende : _____

Voor akkoord Naam ouder(s) : _____

Plaats : _____

Datum : _____

Handtekening(en) : _____

Bijlage 5 Richtlijnen 'Hoe te handelen bij een calamiteit'

Richtlijnen hoe te handelen bij een calamiteit ten gevolge van:

- het toedienen van medicijnen aan een kind
- het uitvoeren van een medische handeling
- Laat het kind niet alleen. Probeer rustig te blijven.
Observeer het kind goed en probeer het gerust te stellen.
- Waarschuw een volwassene voor bijstand (of laat één van de kinderen een volwassene ophalen, geef duidelijk aan wat het kind tegen de volwassene moet zeggen).
- Bel direct de huisarts en/of de specialist van het kind.
- Bel bij een ernstige situatie direct het landelijk alarmnummer 112.
- Geef door naar aanleiding van welk medicijn of 'medische handeling' de calamiteit zich heeft voorgedaan, eventueel welke fout is gemaakt.
- Zorg ervoor dat u alle relevante gegevens van het kind bij de hand hebt (of laat ze direct door iemand opzoeken) zoals:
 - naam van het kind
 - geboortedatum
 - adres
 - telefoonnummer van ouders en/of andere, door de ouders aangewezen, persoon
 - Naam + telefoonnummer van huisarts/specialist
 - Ziektebeeld waarvoor medicijnen of medische handeling nodig zijn.
- Bel de ouders (bij geen gehoor een andere, door de ouders aangewezen persoon):
 - Leg duidelijk uit wat er gebeurd is.
 - Vertel, indien bekend, wat de arts heeft gedaan/gezegd.
 - In geval van opname, geef door naar welk ziekenhuis het kind is gegaan.

Bijlage 6 Wet op de beroepen in de individuele gezondheidszorg

Hoofdstuk IV. Voorbehouden handelingen

Artikel 35

- 1 Het is degene die niet behoort tot de personen die hun bevoegdheid tot het verrichten van een handeling ontleen aan het bepaalde bij of krachtens de artikelen 36 tot en met 37 verboden buiten noodzaak beroepsmatig die handeling te verrichten, tenzij:
 - a. zulks geschiedt ingevolge een opdracht van een persoon die zijn bevoegdheid ontleent aan het bepaalde bij of krachtens de artikelen 36 tot en met 37 en
 - b. hij redelijkerwijs mag aannemen dat hij beschikt over de bekwaamheid die vereist is voor het behoorlijk uitvoeren van de opdracht en
 - c. hij, voor zover de opdrachtgever aanwijzingen heeft gegeven, heeft gehandeld overeenkomstig die aanwijzingen.
- 2 Met inachtneming van het bepaalde in het eerste lid is de opdrachtnemer bevoegd tot het verrichten van de in het eerste lid bedoelde handeling.

Artikel 36

- 1 Tot het verrichten van heelkundige handelingen - waaronder worden verstaan handelingen, liggende op het gebied van de geneeskunst, waarbij de samenhang der lichaamsweefsels wordt verstoord en deze zich niet direct herstelt - zijn bevoegd: a. de artsen,
 - b. de tandartsen,
 - c. de verloskundigen, doch de onder b en c genoemde personen uitsluitend voor zover het betreft handelingen, in de aanhef van dit lid bedoeld, die overeenkomstig het bij of krachtens hoofdstuk III bepaalde worden gerekend tot hun gebied van deskundigheid.
- 2 Tot het verrichten van verloskundige handelingen zijn bevoegd:
 - a. de artsen,
 - b. de verloskundigen, doch dezen uitsluitend voor zover het betreft handelingen, in de aanhef van dit lid bedoeld, die overeenkomstig het bij of krachtens hoofdstuk III bepaalde worden gerekend tot hun gebied van deskundigheid.
- 3 Tot het verrichten van endoscopieën zijn bevoegd:
de artsen.
- 4 Tot het verrichten van katheterisaties zijn bevoegd:
 - a. de artsen,
 - b. de verloskundigen, doch dezen uitsluitend voor zover het betreft handelingen, in de aanhef van dit lid bedoeld, die overeenkomstig het bij of krachtens hoofdstuk III bepaalde worden gerekend tot hun gebied van deskundigheid.
- 5 Tot het geven van injecties zijn bevoegd:
 - a. de artsen,
 - b. de tandartsen,
 - c. de verloskundigen, doch de onder b en c genoemde personen uitsluitend voor zover het betreft handelingen, in de aanhef van dit lid bedoeld, die overeenkomstig het bij of krachtens hoofdstuk III bepaalde worden gerekend tot hun gebied van deskundigheid.
- 6 Tot het verrichten van puncties zijn bevoegd:
 - a. de artsen,
 - b. de verloskundigen, doch dezen uitsluitend voor zover het betreft handelingen, in de aanhef van dit lid bedoeld, die overeenkomstig het bij of krachtens hoofdstuk III bepaalde worden gerekend tot hun gebied van deskundigheid.

- 7 Tot het brengen onder narcose zijn bevoegd:
 - a. de artsen,
 - b. de tandartsen, doch dezen uitsluitend voor zover het betreft handelingen, in de aanhef van dit lid bedoeld, die overeenkomstig het bij hoofdstuk III bepaalde worden gerekend tot hun gebied van deskundigheid.
- 8 Tot het verrichten van handelingen, op het gebied van de individuele gezondheidszorg, met gebruikmaking van radioactieve stoffen of toestellen die ioniserende stralen uitzenden, zijn bevoegd:
 - a. de artsen,
 - b. de tandartsen, doch uitsluitend voor zover zij voldoen aan de krachtens de Kernenergiewet (Stb. 1963, 82) ter zake van het gebruiken van zodanige stoffen en toestellen gestelde eisen, alsmede, voor zover het betreft tandartsen, uitsluitend voor zover het betreft handelingen, in de aanhef van dit lid bedoeld, die overeenkomstig het bij hoofdstuk III bepaalde worden gerekend tot hun gebied van deskundigheid.
- 9 Tot het verrichten van electieve cardioversie zijn bevoegd: de artsen.
- 10 Tot het toepassen van defibrillatie zijn bevoegd: de artsen.
- 11 Tot het toepassen van elektroconvulsieve therapie zijn bevoegd: de artsen.
- 12 Tot steenvergruizing voor geneeskundige doeleinden zijn bevoegd: de artsen.
- 13 Tot het verrichten van handelingen ten aanzien van menselijke geslachtscellen en embryo's, gericht op het anders dan op natuurlijke wijze tot stand brengen van een zwangerschap, zijn bevoegd: de artsen.
- 14 Tot het voorschrijven van UR-geneesmiddelen als bedoeld in artikel 1, eerste lid, onder s, van de Geneesmiddelenwet zijn bevoegd:
 - a. de artsen;
 - b. de tandartsen;
 - c. de verloskundigen, doch dezen uitsluitend voor zover het betreft handelingen, in de aanhef van dit lid bedoeld, die overeenkomstig het bij of krachtens hoofdstuk III bepaalde worden gerekend tot hun gebied van deskundigheid;
 - d. verpleegkundigen, die behoren tot een ter bevordering van een goede uitoefening van de individuele gezondheidszorg bij ministeriële regeling aan te wijzen categorie, doch dezen uitsluitend:
 - 1°. voor zover een onder a, b of c bedoelde beroepsbeoefenaar de diagnose heeft gesteld met betrekking tot de patiënt voor wie het geneesmiddel is bestemd,
 - 2°. voor zover medische protocollen en standaarden ter zake van het voorschrijven van UR-geneesmiddelen worden gevolgd,
 - 3°. binnen de bij de regeling te stellen beperkingen ten aanzien van de reikwijdte van de in de aanhef bedoelde bevoegdheid, en
 - 4°. voor zover van die bevoegdheid een aantekening in het register is gemaakt.
- 15 De personen, genoemd in het eerste tot en met het veertiende lid, zijn tot het verrichten van de desbetreffende handelingen uitsluitend bevoegd voor zover zij redelijkerwijs mogen aannemen dat zij beschikken over de bekwaamheid die vereist is voor het behoorlijk verrichten van die handelingen. De personen, genoemd in het eerste tot en met het veertiende lid, die niet voldoen aan het bepaalde in de eerste volzin, worden voor de toepassing van de artikelen 35, eerste lid, onder a, 38 en 39 aangemerkt als personen die hun bevoegdheid ontleen aan het in dit artikel bepaalde.

- 16 Het ontwerp van de ministeriële regeling, bedoeld in het veertiende lid, onder d, treedt niet eerder in werking dan vier weken nadat het ontwerp is overgelegd aan beide kamers der Staten-Generaal.

Artikel 37

- 1 Bij algemene maatregel van bestuur kunnen regels overeenkomstig artikel 36 worden gesteld met betrekking tot bij de maatregel omschreven handelingen op het gebied van de individuele gezondheidszorg, niet vallende onder dat artikel.
- 1 Bij algemene maatregel van bestuur kan voorts met betrekking tot bij de maatregel omschreven handelingen, vallende onder artikel 36, wijziging worden gebracht ter zake van de in artikel 36 vervatte toekenning van bevoegdheid, alsook worden bepaald dat de artikelen 35 en 36 met betrekking tot bij de maatregel omschreven handelingen niet langer gelden.
- 2 Indien niet binnen zes maanden na de inwerkingtreding van een algemene maatregel van bestuur als bedoeld in het eerste of tweede lid bij de Tweede Kamer der Staten-Generaal een wetsvoorstel is ingediend tot wijziging van artikel 36 overeenkomstig die maatregel, alsook indien zodanig voorstel wordt ingetrokken of verworpen, wordt de maatregel onverwijld ingetrokken.

Afspraken en regels

Afspraken in de school en op de speelplaats:

- Om 8.20 gaan de leerlingen rustig via de juiste schoolingang naar binnen. De leerkracht staat bij de ingang van het lokaal en geeft elke leerling een hand.
- We gaan zorgvuldig om met elkaar en onze omgeving.
- We lopen en praten rustig in de school.
- Speelgoed alleen meenemen als je dat hebt overlegd met juf of meester.
- Jassen en tassen horen netjes aan de kapstok.
- Denk eerst na of je nog naar het toilet moet voor je de klas in gaat, maar ook voor je buiten gaat spelen.
- Eenmaal pompen om je handen met zeep te wassen, ook één handdoekje gebruiken, gooi het papier in de prullenbak.
- Ga naar je juf of meester wanneer je iets ziet dat niet hoort op het toilet of in de hal.
- Je mag de gangen en de hal gebruiken als werkplek. Wel even om toestemming vragen.
- We zijn anderen niet tot last bij het werk.
- Als je in de hal mag werken, zorg je er zelf voor dat je de spullen netjes terugzet en opruimt.

Jouw juf/ meester zal dit controleren:

- De handenarbeidberging (magazijn) is voor de kinderen “**verboden terrein**”. De juf of meester pakt eventueel samen met de kinderen de spullen die zij of hij nodig heeft.
- Wees zuinig op het materiaal van de school (papier, potloden, handenarbeidspullen etc.)

Afspraken tijdens het buitenspelen:

- Wees zuinig met de spullen. Ook anderen spelen er graag mee.
- Gebruik de spullen waar ze voor bedoeld zijn (alleen voor tennis gebruiken we een softbal)
- Maak van tevoren goede, duidelijke afspraken over de regels van het spel.
- Kies een veilige plek op het plein.
- Ruim de spullen, na gebruik, weer op in de bakken.
- Bal op het dak of gaat er iets stuk? Meld het bij de pleinwacht.
- Voetbal: op de voetbaldag en in het voetbalveld.
- Als de binnenbel gaat, dan moet iedereen naar binnen.

Regels in de klas (voorbeeld)

- Ik ben voorzichtig met de spullen van een ander.
- In de klas praat ik zachtjes met andere kinderen.
- Ik behandel anderen zoals ik zelf behandeld wil worden.
- Ik lach met andere kinderen, maar nooit om andere kinderen.
- Ik stoer geen kinderen die aan het werk zijn.
- Als een ander praat ben ik stil en laat ik diegene uitpraten.

Sociale veiligheid protocol Sint Bernardusschool

Dit protocol heeft als doel dat alle kinderen zich bij ons op school veilig voelen, zodat zij zich optimaal kunnen ontwikkelen. Hiervoor stellen we regels op en maken we afspraken waarop we elkaar kunnen aanspreken wanneer zich ongewenste situaties voordoen.

Door elkaar te steunen en wederzijds respect te tonen bieden we kinderen de gelegenheid om met veel plezier naar school te gaan.

U vindt in dit document de onderdelen:

Doelen, De uitgangspunten, Wat doen we preventief en hoe doen we dat en Wat doen we als het mis gaat en hoe doen we dat?

Doelen

- Leerlingen voelen zich veilig op school (sociaal, psychisch en fysiek)
- Leerlingen, leerkrachten, directie, kanjer-/anti-pestcoördinator en ouders weten wat ze kunnen doen ter preventie van onveilige situaties en hoe ze kunnen handelen als het toch onveilig wordt.

De uitgangspunten

School is bedoeld om te leren. Dit kan alleen als leerlingen zich veilig voelen op school.

De visie en levenshouding van de Kanjertraining vormen het uitgangspunt van ons veiligheidsbeleid. We hebben een duidelijke visie op hoe we met elkaar omgaan en willen graag samen met ouders en kinderen zorgen voor een veilige school.

1. We willen te vertrouwen zijn

De meeste mensen willen te vertrouwen zijn. Op die manier willen we gezien, gehoord en begrepen worden. We gaan daarom uit van elkaars goede bedoelingen en kijken met vertrouwen naar elkaar en de kinderen. Ons uitgangspunt is daarbij dat je jezelf mag zijn. Doe je niet anders voor dan wie je werkelijk bent, zoals je bent is het goed. En daarmee ben je te vertrouwen.

2. Wij, leerkrachten en ouders, zijn samen het gezag van het fatsoen

We zijn gezamenlijk verantwoordelijk voor de opvoeding van de kinderen. Een goede opvoeding richt zich op fundamentele menselijke waarden zoals: liefde, vertrouwen, mededogen, toewijding, verantwoordelijkheid en betrokkenheid in de breedste zin van het woord.

Daarom moeten wij, ouders en leerkrachten, duidelijke leiders zijn voor kinderen: wij vertegenwoordigen het gezag van het fatsoen. We laten ons daarbij niet bepalen door negatieve gevoelens zoals angst, onmacht en ergernis. We zorgen voor een veilige sfeer door grensoverschrijdend gedrag op een nette manier zorgvuldig aan te pakken. Daarin werken we samen met elkaar.

3. We geven het goede voorbeeld

De kinderen voelen zich veilig als wij het goede voorbeeld geven:

- We gaan respectvol met elkaar om.
- We spreken respectvol over elkaar en de kinderen, ook op sociale media
- Indien zich een probleem voor doet of als we ons zorgen maken, dan overleggen we met elkaar. We zoeken een oplossing die goed is voor alle betrokkenen en die recht doet aan de situatie.

Wat doen we preventief en hoe doen we dat?

Inhoud Kanjertraining

We bespreken en oefenen met gedrag door middel van de volgende materialen. Deze zijn van toepassing op de kinderen, maar net zo goed op ons als volwassenen. Omdat kinderen gedrag van ons nadoen, is het van belang dat wij (ouders en het team) het goede voorbeeld geven.

De petten

Om in gesprek te gaan over gedrag maken we vanuit de Kanjertraining gebruik van petjes met vier verschillende kleuren. Wanneer zich een probleem of stressvolle situatie voordoet hebben we een keuze om verschillend te reageren. We maken kinderen bewust van hun gedrag en oefenen met nieuw gedrag. Kinderen kunnen zo leren kiezen voor gedrag dat bij hen past en dat prettig is voor henzelf en de ander.

Wanneer je doet als een kanjer, of als de witte pet, dan doe je als jezelf, je bent te vertrouwen en durft ook anderen te vertrouwen. Je toont respect voor jezelf en de ander. Jezelf zijn betekent ook: vervul de rol die bij je past. Dus moeder: wees moeder. Leerkracht: wees leerkracht. Je bent geen vriendje van het kind. En laat het kind ook kind zijn. Als we allemaal als onszelf doen, vanuit vertrouwen, kunnen we toch heel verschillend doen, ook in verschillende situaties.	 De witte pet is de pet van vertrouwen en jezelf zijn. Samen met de gele, rode en zwarte pet zie je dan...
Je kunt jezelf zijn in combinatie met de zwarte pet. De zwarte pet staat voor kracht. Dan reageer je op een prettig stoere manier. Je durft ruimte in te nemen. Je vertoont leiderschapsgedrag. Je geeft je grenzen aan. Je maakt plannetjes, toont initiatief. Zolang naast de zwarte pet ook de witte pet van het vertrouwen aanwezig is, is het gedrag prettig voor jezelf en de ander. Ouders en leerkrachten laten met de witzwarte pet positief leiderschap zien. Ze durven grenzen te stellen en duidelijk te zijn vanuit het vertrouwen dat de meeste mensen het goed bedoelen.	 Wit en zwart • vertrouwen • duidelijk • doorzetter • leiderschap

De rode pet in combinatie met de witte pet staat voor humor. Je maakt grapjes die leuk zijn voor iedereen. Je doet optimistisch, vrolijk, relativerend, luchtig, handelt met levensvreugd. Voor ouders en leerkrachten betekent dit dat je humor gebruikt in je opvoeding en speels kunt zijn: je kunt spelen met kinderen en je kunt relativeren. Je toont optimisme en vrolijkheid.	Wit en rood • vertrouwen • vrolijk • humor • positief denken
Handelen we met de wit-gele pet, dan geven we ruimte aan de ander. We luisteren, zorgen, tonen interesse, zijn rustig en vriendelijk, bescheiden. Voor ouders en leerkrachten betekent dit dat we betrokkenheid tonen, luisteren naar kinderen en willen weten wat hun behoefte is. We tonen empathie.	Wit en geel • vertrouwen • vriendelijk • bescheiden • behulpzaam

Alle kleuren petten hebben hun valkuil wanneer de witte pet van vertrouwen wegvalt. Als we niet meer met vertrouwen naar elkaar of naar onszelf kijken, komen we terecht in wantrouwen. Bij de ene persoon of in de ene situatie uit dit zich in te krachtig gedrag (zwarte pet), bij een ander in te onderdanig angstig gedrag (gele pet) en bij een ander in clownesk meeloopgedrag (rode pet).

In klassen waar het vertrouwen wegvalt, ontstaat dit gedrag. De basis van vertrouwen moet dan weer worden teruggezet. Gelukkig blijken de meeste mensen dit graag te willen: we willen ons liever gedragen met witte pet dan zonder. We zijn 'de weg even kwijtgeraakt'.

Het gaat mis als je niet doet als jezelf

Het gaat mis als we niet meer onszelf zijn, dan valt de witte pet weg. Je doet dan zo:

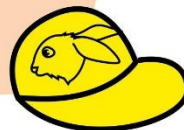
Ik schop, sla, duw, pest.

Ik maak vervelende grapjes, lach anderen uit en doe mee met de zwarte pet.

Ik doe zielig, zeg niks, kijk naar de grond.

In het aanspreken van kinderen gebruiken we pettentaal. Voorbeelden hiervan: “Welke pet heb je nu op? Hoe kun je de witte pet erbij opzetten?” “Ik zie een heleboel witte petten!” “Wil je te vertrouwen zijn? Doe dan als de witte pet.” De pettentaal helpt ons om zonder oordeel het kind op zijn gedrag aan te spreken.

Let op: we koppelen nooit een pet aan een kind. De petten gaan over gedrag, en gedrag kun je veranderen. Een kind **doet** als een rode pet op een moment, en **is** de rode pet niet.

In rollenspelen gebruiken we de petten om te oefenen met gedrag.

Smileyposter

Leerlingen

Welk gedrag willen we wel en niet op school? Waar ligt de grens? De smileyposter geeft hier handvatten voor. Wij willen kinderen leren om rekening met elkaar te houden. Let dus een beetje op de gevoelens van de mensen om je heen. Check even of de ander zich nog goed voelt bij jouw gedrag. Andersom geldt ook: het is jouw verantwoordelijkheid om aan te geven wanneer je je ergens niet prettig bij voelt. De meeste mensen bedoelen het goed, maar het gaat wel eens mis. Je helpt de ander door je grens aan te geven: “Ik vind het vervelend als je ... doet. Wil je dat anders doen?”

Leerkrachten, ouders en directie

De smileyposter is ook van toepassing op de volwassenen rondom de leerlingen.

Wat mogen wij (school en ouders) van elkaar verwachten?

- Als we ons zorgen maken om een kind, dan overleggen we respectvol met de kinderen, ouders en de leerkracht. We geven elkaar feedback. Dat betekent dat we op het schoolplein of via internet niet slecht spreken over een ander: we gaan met die ander in gesprek. Kortom: We spreken met respect over en met elkaar.
- We zoeken een oplossing die goed is voor het kind, de klasgenoten, de ouders en de school.
- Soms bedoelt de ander iets goed, maar ervaar je het vervelend. We geven dan rustig onze grens, zodat de ander rekening met je kan houden.

Afsprakenposter

Als leidraad voor hoe wij op school met elkaar om willen gaan, gebruiken we de volgende vijf uitgangspunten van de Kanjertraining. Op school ziet u deze uitgangspunten op de kanjerafsprakenposters. De kleuren verwijzen naar de petten. Hieronder staan de posters zoals bedoeld voor de kleuters.

Motor en Benzine: alles wat aandacht krijgt, groeit

Leerlingen

Met de Kanjertraining leren we dat alles wat aandacht (benzine) krijgt groeit. Vervelend gedrag (motor) blijft doorgaan en krijgt status als kinderen meelachen en erbij staan. We maken kinderen bewust van de benzine die ze (vaak onbedoeld) geven aan gedrag dat niet prettig of storend is. Zo leren kinderen sociale verantwoordelijkheid te nemen en ervoor te kiezen om geen benzine te geven.

In onveilige klassen bekrachtigen kinderen elkaar in negatief, te stoer gedrag. Pas wanneer kinderen leren om geen benzine meer te geven, als de norm verandert, dan valt er geen winst (status, populariteit) meer te behalen met negatief gedrag.

Leerkracht

De leerkracht probeert in de klas benzine (aandacht) te geven aan positief gedrag. De leerkracht spreekt benzinegevers aan: "Geef maar geen benzine". Hierdoor krijgt negatief gedrag minder aandacht (benzine) van de leerkracht.

Ouders

Wat kunnen ouders thuis doen?

Bevraag uw kind eens of het benzine geeft in de klas. Soms klagen kinderen thuis over vervelend gedrag van een klasgenoot. Het komt geregeld voor dat kinderen onbedoeld zelf benzine blijken te geven aan dit gedrag. Dit kan door erom te lachen, door ernaar te kijken maar ook door te klagen ("oohhh, stil nou eens, nouou, hou nou op..."). Dit houdt onbedoeld het gedrag in stand.

Waar geeft u thuis benzine aan? Lacht u om storend gedrag van uw kind, dan zal uw kind hiermee doorgaan. Spreekt u alleen uw kind aan op negatief gedrag, dan zal uw kind daarmee aandacht vragen. Geef daarom veel complimenten en benoem dus gedrag wat u prettig vindt. Dan zal dat gedrag versterkt worden.

Wat doen we als het mis gaat en hoe doen we dat?

Gedoe hoort erbij en is leerzaam

Het is normaal dat kinderen af en toe 'last' hebben van elkaar. Dit gebeurt thuis en op school. Ze willen spelen met hetzelfde speelgoed, ze willen rustig werken terwijl een ander door de klas roept. Ze willen met hetzelfde kind spelen maar niet met elkaar. Kortom: er ontstaat gedoe. Dit zijn voor kinderen allemaal leermomenten. In het volwassen leven moeten wij immers ook leren omgaan met onze behoeftes en die van anderen. We zullen onze grenzen en wensen moeten aangeven.

Hoe leren we kinderen om te gaan met gedoe?

Fase 1: kind heeft last van een ander

Vuistregel van de Kanjertraining:

Jij zit in een klas met kinderen die te vertrouwen willen zijn. We leren kinderen om rustig aan te geven dat ze ergens last van hebben en te vragen of de ander wil stoppen.

Soms wordt een incident groter doordat kinderen het gedrag van een ander ervaren als pesten, en vervolgens agressief of klagerig reageren (richting klasgenoten, leerkracht, ouders). Klasgenoten, leerkrachten en ouders kunnen dit onbewust versterken, bijvoorbeeld door agressief gedrag goed te keuren ("mep maar terug"), té veel medelijden te tonen of kwaad te spreken over het andere kind. Tips voor leerkrachten en ouders:

- Ga na een conflict of gedoe geen rechter spelen om dader en slachtoffer te identificeren.
- Richt je op de toekomst: "Willen jullie het oplossen? Hoe zouden jullie dit de volgende keer anders kunnen doen?"
- Leer kinderen hoe je op een rustige, respectvolle manier zegt dat je last hebt van iemand. De woorden en toon moeten bij het kind zelf passen.
- Leer kinderen te stoppen met hun gedrag als een ander aangeeft er last van te hebben.

- Geef hierin zelf het goede voorbeeld. Hoe doet u als u last heeft van iemand in uw gezin, familie, vriendenkring, buurt? Welke gedragsvoorbeelden krijgen kinderen van u?
- Spreek met respect over andere kinderen, ouders en leerkrachten.
- Bespreek met kinderen het verschil tussen plagen en pesten.
- Leer kinderen de intenties van anderen te interpreteren. Een kind kan iets als een grapje bedoelen, maar een ander kan het als beledigend opvatten. Leer kinderen om te checken hoe de ander het bedoelde.

Fase 2: het storende gedrag gaat door

Vuistregel van de Kanjertraining: een motor kan niets beginnen, als het geen benzine krijgt. Word dus niet boos, ga niet huilen, ga niet in discussie. Laat de klasgenoot die vervelend doet kletsen, en ga samen met een klasgenoot die je vertrouwt (maatje of buddy) iets anders doen. Als jij niet meer op het vervelende gedrag let, houdt het meestal vanzelf op. Gaat het toch door? Dan stap je naar een volwassene die kan helpen (juf, meester, pleinwacht, ouders).

Vaak blijft het bij een incident, en is er géén sprake van structureel pesten.

Tips voor leerkrachten en ouders:

- Leer kinderen weg te lopen bij vervelend gedrag, en steun te zoeken bij leeftijdsgenoten. Voor sommige kinderen is dit een oefening in zelfbeheersing.
- Geef hierin zelf het goede voorbeeld. Laat u zich bepalen door negatieve personen in uw leven? Of besteedt u energie aan positieve zaken?
- Leer kinderen om hulp te vragen bij een volwassene als vervelend gedrag doorgaat. Bespreek het verschil tussen klikken en om hulp vragen.
- Ook kinderen van wie u het misschien niet verwacht, kunnen doen als een rode of zwarte pet.
- Vraag kinderen of het de bedoeling was om de ander bang, verdrietig, boos te maken of pijn te doen. Laat kinderen zelf nadenken over een oplossing die goed is voor alle betrokkenen.
- Problemen tussen kinderen die zich op school voordoen, worden op school opgelost. School betreft indien nodig de ouders daarbij.
- Spreek, ook als zich problemen voordoen, met respect over andere kinderen, ouders en leerkrachten.

Fase 3: iemand wordt structureel lastiggevallen vanuit een machtspositie: pesten

Wanneer een kind of groepje in een machtsverhouding steeds opnieuw een ander kind blijft lastigvallen (psychisch, verbaal of fysiek), spreken we van pestproblematiek.

Bij plagen zijn de kinderen gelijk aan elkaar; er is geen machtsverhouding. De rollen liggen niet vast: de ene keer plaagt de één, de andere keer plaagt de ander. Het gebeurt zonder kwade bijbedoelingen en is daarom vaak leuk, plezierig en grappig.

Pesten kan heel schadelijk zijn en daarom moeten we samen zorgen dat het snel stopt. Hierbij gaat het om duidelijk begrenzen van ongewenst gedrag (van alle partijen) en het herstellen van het vertrouwen. Omdat ieder pestgeval weer anders is, staan hieronder een aantal vuistregels die wij hanteren.

Denk aan alle rollen binnen het pesten.

- A. Wij (het team en de ouders van het kind dat pest) keuren het pestgedrag af en er volgt een consequentie indien het doorgaat. Hierbij wordt pestgedrag omgebogen in positief en betrokken gedrag in de klas.
- B. We leren kinderen verantwoordelijkheid te nemen en een positieve rol te spelen voor elkaar. We leren buitenstaanders (klasgenoten) het pestgedrag niet te bekrachtigen. Kinderen leren een goede vriend te zijn van de pester: help je vriend door hem weg te halen uit het pesten en met hem iets anders te gaan doen (anti-pestposter 2, in het digibordmateriaal). Als omstanders / buitenstaanders niet ingrijpen, stemmen ze impliciet in met pesten.
- C. Kinderen die gepest worden oefenen om duidelijk hun grens aan te geven, geen benzine te geven, erbij weg te gaan en naar een maatje te gaan. Werkt het niet, dan ga je naar het aanwezige gezag.
- D. Klasgenoten hebben allemaal maatjes. We leren kinderen hoe je een goed maatje kan zijn voor iemand die last heeft van een ander. Wees zelf te vertrouwen, geef geen benzine aan pestgedrag en ga samen iets anders doen.

Betrek de context.

- A. Het betrekken van ouders bij de normvorming en het groepsproces is van groot belang, dit versterkt het WIJ-gevoel. Kinderen luisteren in de eerste plaats naar hun ouders. Ouders helpen hun kind door met vertrouwen te spreken over klasgenoten, ouders en de school.
- B. De groepsnorm is van grote invloed op pesten. De groepsnorm moet zijn dat we onze eigen status/populariteit niet versterken op een manier die ten koste gaat van een ander. Deze groepsnorm wordt versterkt door te werken aan het onderling vertrouwen in de groep, zoals beschreven onder Wat doen we preventief en hoe doen we dat? We leggen de focus daarbij op:
 - Wat gaat er goed in de klas?
 - Wat willen we verbeteren in de klas?
 - Welke kwaliteiten waarderen we bij elkaar?
 - Wat wordt ons plan?
 - Hoe kunnen we elkaar helpen?
- C. Indien nodig, betrekken wij de wijkagent

We (team en ouders) letten op de manier waarop we dit doen. Onze leidraad:

- A. Wij willen dat iedereen zich veilig voelt op school. Er is daarom geen excuus voor wangedrag.
- B. We delen kinderen niet in in daders en slachtoffers. Pesten is een complex probleem waarbij daders en slachtoffer niet altijd te scheiden zijn en soms een en dezelfde persoon is. Kinderen worden niet in hun kracht gezet door ze te labelen als dader of slachtoffer. De 'dader' wordt dan negatief bekeken (met wantrouwen) en doet dan al snel iets fout in de ogen van anderen. Het 'slachtoffer' wordt dan als zwak bestempeld, en wordt niet aangesproken op zijn of haar (veer)kracht. Hoe dan wel:
- C. We zoeken een oplossing die goed is voor alle betrokkenen.
- D. We blijven met respect spreken over en met elkaar.
- E. Wij (ouders en team) geven hierin het goede voorbeeld.

De rol van leerkrachten, ouders en directie bij grensoverschrijdend gedrag

Wat is grensoverschrijdend gedrag?

Grensoverschrijdend gedrag kan op verschillende manieren plaatsvinden: verbaal, fysiek, materieel. Het kan bijvoorbeeld gaan om pesten, agressief gedrag, spullen kapot maken of stelen, discriminatie en seksuele toenadering of –intimidatie. Het gedrag kan zowel opzettelijk als onopzettelijk zijn, maar degene die er mee wordt geconfronteerd ervaart het als ongewenst en onaangenaam.

Elke situatie van grensoverschrijdend gedrag staat op zichzelf, en is situationeel/ contextueel en vraagt een eigen afweging en aanpak. Wat bij het ene kind goed werkt, werkt bij het andere kind averechts. Toch zijn er wel wat vuistregels te creëren.

Een school is een plek om te leren, daar moet het dus veilig zijn. Binnen de school moet de nadruk liggen op vertrouwen, maar dat kan alleen bestaan als er helder en duidelijk gezag is. De smileyposter geeft hiervoor een duidelijk kader: het moet goed zijn voor jou en de ander. We willen het vaak wel goed doen, maar het gaat soms wel eens mis.

Fysieke veiligheid in gevaar?

Als een kind of ouder grensoverschrijdend gedrag vertoont, is het eerste wat van belang is: Is de fysieke veiligheid in het geding van de leerkracht, het kind of de omstanders?

Voorbeelden zijn: schaar gooien door de klas, met een mes dreigen, agressie, dreigen met een waakhond loslaten etc.

In dat geval gaan we niet eerst begrijpen en rustig in gesprek, het is dan een kwestie van handelen en grenzen stellen. Veiligheid staat voorop. Een optie zou dan kunnen zijn dat de leerkracht met de hele klas de ruimte verlaat. De leerkracht stuurt een andere volwassene naar het kind toe om het kind tegen zichzelf te beschermen.

Het heeft altijd de voorkeur om van kinderen af te blijven als leerkracht. Indien er echter geen alternatief is, is het ook de plicht om in te grijpen om gevaar te voorkomen. Dus vechtende kinderen uit elkaar halen nadat je duidelijk hebt gezegd: Uit elkaar nu!

Denk bij schade ook aan *herstelrecht*:

Voorbeelden:

- Fysiek iets aangedaan: knuffel geven
- Iets stuk gemaakt: koop een nieuwe
- Uitgescholden: excuusbrief schrijven
- Weglopen: tijd inhalen
- Racisme: werkstuk maken over tweede wereldoorlog

Bij fysieke onveiligheid is er altijd een nagesprek met de ouders van de leerling. Daarbij gaan we op zoek naar is hier sprake van onwil of onmacht? In beide gevallen verwachten we echter dat ouders het gedrag ondubbelzinnig afkeuren. Doen ouders dit niet, dan gaat deze leerling naar een andere klas tot de rust, veiligheid en het vertrouwen binnen de klas voldoende is hersteld. Zijn er aanwijzingen dat de leerling het gedrag in die klas ook zal laten zien, dan komen we in een situatie van schorsen c.q. verwijderen binnen de grenzen van de leerplichtwet. Hieronder wordt dit stap voor stap uitgelegd.

Onmacht versus Onwil

De Kanjertraining heeft als uitgangspunt dat kinderen zich niet willen misdragen, maar het gaat wel eens mis. Dat is niet erg, daar leren ze van. Toch zijn er soms kinderen die zich wel willen misdragen. We maken dan ook een onderscheid tussen onmacht en onwil in de aanpak van grensoverschrijdend gedrag. In de bijlage Handvatten Grensoverschrijdend gedrag is stapsgewijs weergegeven hoe te reageren in beide gevallen.

Bij sommige kinderen is het moeilijk uit te maken of er sprake is van onmacht/onvermogen/beperking of onwil. De Kanjertraining is van mening dat hier een 'streng' onderscheid in moet worden gemaakt. Dit onderscheid zit door de hele Kanjertraining heen.

Onmacht

Kinderen die zich misdragen, maar dat niet willen, worden ondersteund en geleerd hoe zij zichzelf kunnen beheersen. Dat vindt plaats in samenwerking met de ouder(s) van deze leerling. Het kan zijn dat een kind het moeilijk heeft met zichzelf of met de omstandigheden waarin het verkeert. Maar desondanks probeert het kind er iets van te maken. Zo zijn er kinderen met onvermogen zoals autisme, ADHD, moeilijke (gezins)omstandigheden of andersoortige beperkingen die ondanks hun onvermogen er alles aan doen om zich aanvaardbaar te gedragen. Dat het misgaat is niet erg. Het zijn leermomenten.

Wat helpt is:

- Met ouders en kinderen moet worden besproken dat onvermogen, beperkingen en omstandigheden geen vrijbrief zijn voor wangedrag. Ook dit kind moet leren zich fatsoenlijk te gedragen zodat klasgenoten zich veilig voelen. Wanneer ouders tegen hun kind blijven zeggen dat hij/zij er niks aan kan doen, dan krijgt het kind een vrijbrief om zich te misdragen. De inzet, de motivatie, de urgentie is nodig om het kind ander gedrag te leren.
- Een groot deel van kinderen met gedragsproblemen (75%) heeft moeite met het begrijpen van taal. Dit wordt vaak over het hoofd gezien. Pas je taalgebruik dus aan.
- Ouders en leerkrachten geven (op een rustig moment) inzicht in de gevolgen van het gedrag van het kind: “Als je zo doet, gebeurt er dit (kinderen willen niet meer met je omgaan/ kinderen worden bang van jou/we kunnen niet werken in de klas, dus je moet uit de klas”. Hierdoor raken kinderen gemotiveerd om anders te reageren. Het reguleren van emoties begint bij de motivatie.
- Ouders en leerkrachten stellen helpende vragen: “Wil jij je zo gedragen? Wil jij dat ik/wij jou zien als...? Hoe ga je het de volgende keer doen? Hoe herstel je de emotionele en/of materiële schade? Kunnen we op deze manier weer verder met elkaar?”
- We geven duidelijke instructie welk gedrag we wel van het kind willen zien. Dus niet wat niet, maar vooral wat wel.
- Kind uit omgeving halen, soms juist bij leerkracht houden.
- Omstanders wegsturen.
- Kind blijft bij de leerkracht, 1 tot 6 weken, zie toelichting bij interventies op KanVAS
- Kind voorbereiden op nieuwe situaties voordat de hele klas instructie krijgt.
- Coachingsgerichte benadering: voordoen is nadoen, “je bent de moeite waard maar dit gedrag kan niet”, op zoek gaan naar de oorzaken/triggers, alternatieven bedenken en oefenen hoe je anders zou kunnen reageren
- Leerkracht en ouders vullen de vragenlijst in het Kanjer Volg- en adviesstelsel (KanVAS) in. Samen met ouders kunnen we adviezen selecteren die uit het KanVAS komen en een plan van aanpak maken.
- Individuele kinderen die sociaal vastlopen kunnen met hun ouders een ouder-kind training volgen. Ouders kunnen hiervoor kijken op www.kanjertraining.nl. Of ze kunnen worden doorverwezen naar specialistische hulp indien nodig.

Onwil

Heeft een kind de opvatting dat het zich niet fatsoenlijk wil gedragen en met niemand rekening wil houden, dan reageert de school grensstellend. Ouders worden betrokken bij het feit dat hun kind het verlangen heeft zich te willen misdragen. De mentaliteit van een kind is immers de verantwoordelijkheid van de ouders. Het is cruciaal nu in het gesprek met de ouders expliciet te vragen:

- Keurt u als ouder dit gedrag goed? Wilt u dat uw kind morgen weer zo reageert?

Als ouders reageren vanuit "nee, maar...", waarin er een opsomming van redenen voor het gedrag komt, zal verwezen worden naar de Smileyposter, met de vraag of het de bedoeling is dat hun kind andere kinderen lastigvalt. De meeste ouders willen dit niet.

De neiging ontstaat soms om alle omstandigheden rondom het kind te gaan aanpassen (beter toezicht, andere kinderen en de leerkracht moeten anders doen). Wanneer het echter om onwil gaat, kan de omgeving helemaal worden aangepast, maar wil het kind zich nog steeds niet fatsoenlijk gedragen. Vandaar deze bovenstaande vraag aan de ouders: Keurt u dit gedrag goed?

Als ouders daarop aangeven dat ze het gedrag afkeuren, dan moeten ouders dat duidelijk tegen hun kind zeggen.

School heeft de steun van ouders nodig om hun kind bij te sturen. In de praktijk blijkt:

- Kinderen die handelen uit onvermogen, zijn goed te corrigeren als hun ouders goed samenwerken met de leerkrachten.
- Kinderen die handelen uit onvermogen zijn moeilijk te corrigeren als hun ouders dat onvermogen als excuus voor vertoond wangedrag gebruiken.
- Kinderen die zich willen misdragen zijn snel te corrigeren (omdat er geen onvermogen meespeelt) als ouders op dezelfde lijn zitten als de school.
- Kinderen die zich willen misdragen, zijn niet te corrigeren als ouders het een probleem van school vinden.

"Mijn kind mag slaan"

Wat als ouders een andere opvatting hebben over gedrag dan de school? Ouders vinden dat hun kind het recht heeft om agressief voor zichzelf op te komen. Het kind mag zich onfatsoenlijk gedragen ten koste van andere kinderen, leerkrachten, ouders of de school. Kortom, de rode kant van de smileyposter wordt goedgekeurd door de ouders.

De ouder wordt nu doorverwezen naar de directie. Deze maakt duidelijk:

- We hebben alle respect voor de regels die u thuis hanteert, daar bent u immers de baas
- Op school hebben wij aanvullende regels, deze bepalen wij.
- Indien u kiest voor onze school, moet u tegen uw kind zeggen dat hij zich op school aan de schoolregels moet houden.
- Wilt u ons helpen? Als alle kinderen voor zichzelf opkomen op de manier die u wenst, dan kan ik de veiligheid niet garanderen op school. Dat is mijn taak als directie.
- Als u niet wilt dat uw kind zich aan de schoolregels houdt, is er geen plek meer op deze school en moet u zoeken naar een school die beter aansluit bij uw wensen.

Tot die tijd wordt er een passende oplossing gezocht die recht doet aan de situatie. Het bestuur moet hierover geïnformeerd worden, zodat school rugdekking heeft.

Bijvoorbeeld:

- Contract opstellen met duidelijke afspraken
- Het kind wordt een of twee klassen hoger of lager geplaatst, in een "oefenklas"
- Het kind is slechts een beperkt aantal uren op school
- Feedbackoefeningen doen
- Consequenties bedenken wanneer leerling het leren belemmert. Bijv. kind wordt opgehaald door ouders als het zich misdraagt. School is immers een leerinstelling en geen opvang.
- Kind blijft bij de leerkracht, 1 tot 6 weken, zie toelichting bij interventies op KanVAS
- Schorsing binnen de grenzen van de leerplichtwet
- Plaatsing op een andere school

Stappenplan grensoverschrijdend gedrag

1. De leerkracht benoemt het grensoverschrijdende gedrag:
"Ik zie dat...", "Ik hoor dat...."

En wat het met hem/haar/de klas doet (gevoel):

"Ik merk dat het ..., "Ik heb last van...", "Ik vind het storend dat..."

2. De leerkracht vraagt naar de bedoeling van dit gedrag:
"Is het je bedoeling om...?" of "Wil je echt ...?"

Nee -> "Fijn dat dacht ik al, stop er dan maar mee"
"Hoe ga je het de volgende keer anders doen?"
"Wat spreken we af?"

Ja -> "Meen je dat?"
"Blijf je hiermee doorgaan?"
VERBAZING TONEN

Bij **Ja**:

3. De leerkracht stapt over naar leiderstaal:
 - "Kijk me aan", Ik wil dat je nu...", "Stoppen nu", "Hier geven ...(materiaal)"
 - "Je hebt nu de keus...."

Je luistert naar mij

Consequentie

Bijvoorbeeld:

- Dicht bij de leerkracht laten zitten
- "Ik spreek je straks.. (na schooltijd/pauze)"
- Afkoelplek
- Uit de klas (eventueel hulp van collega/directie)
- Ouders bellen

4. In beide keuzes zal de leerkracht buiten lestijd een gesprek voeren met het kind.

De leerkracht vraagt nogmaals naar de **BEDOELING**:

- "Was het jouw bedoeling om ...?"
- "Ben je van plan om hiermee door te gaan?"

Onmacht

Nee, ik wil stoppen:

- Afspraken/plan maken
- Eventueel goedmaken/herstellen
- Ouders worden geïnformeerd

Onwil

Ja, ik wil doorgaan:

- Ouders worden gebeld voor een gesprek op school
- Kind uit de klas

Gesprek met ouders:
Keuren ouders het gedrag goed?

Nee

Hulp aanbieden
Passende plek indien nodig
Samen plan van aanpak maken
2 klassen hoger/lager
Kind dichtbij leerkracht

Nee, maar

Smileyposter
'Er is geen excuus voor wangedrag'
'Wilt u dat uw kind...?'

Ja

Grenzen school aangeven (Smileyposter)
Kind voorlopig uit de klas, bedenktijd ouders
Is dit de juiste school voor u?
Schorsen
Gedrag verandert niet? Vervangende school

